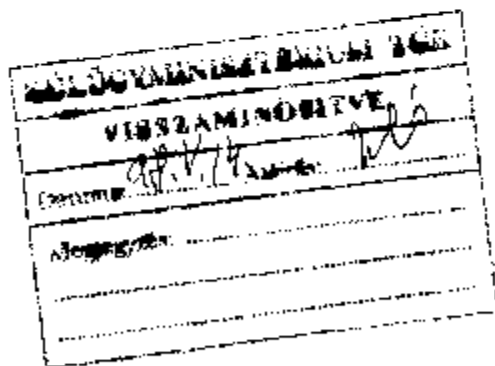

Fénymásolva 1 példányban
0001 sz. példány

Roska István

425/Ro

001445/1/85.

SZIGORJAN TITKOS !

Készült: 10 példányban

Kapja: Dr. Várkonyi et.
Nagy János et.
Esztergályos et.
Nagy Gábor et.
Bényi et.
Tóth J. et.
Kovács Gizella etnő
Somogyi et.
Németh Gy. et.
Saját

J E L E N T É S

a VSZ külügyminiszter-helyetteseknek a genfi szovjet-amerikai tárgyalásokkal kapcsolatos munkatalálkozójáról

(Moszkva, 1985. március 1.)

A szovjet kezdeményezésre létrejött találkozóan véleménycserére került sor a március 12-én Genfben kezdődő szovjet-amerikai tárgyalásokkal kapcsolatban. A találkozóról ténykommuniké jelent meg.

Kornyijenko elvtárs, a szovjet külügyminiszter első helyettese közel egy órás felszólalást tartott, amelyben összefoglalta a március 12-én Genfben kezdődő szovjet-amerikai tárgyalások előzményeit, a tárgyalások céljáról, tárgyáról és jellegéről kötött előzetes megállapodás fő elemeit. A bevezetőben utalt arra, hogy a szovjet vezetés korábban már tájékoztatta a testvér-

pártok vezetését az 1984. novemberében elért elvi megállapodásról és az 1985. januári genfi szovjet-amerikai külügyminiszteri találkozó lefolyásáról, eredményeiről. A közelmúltban elhangzott amerikai nyilatkozatokra utalva leszögezte: ha az USA folytatja a "stratégiai védelmi pajzs" kiépítését, azzal lehetetlenné tenné a tárgyalásokat, minden irányban felerősítene a fegyverkezési hajszát.

Emlékeztetett arra, hogy a genfi tárgyalások célja a világűr militarizálásának megakadályozása és a nukleáris fegyverkezési verseny megfékezése, a tárgyalások komplexitása, ahogyan ezt az 1985. január 7-8-i genfi külügyminiszteri találkozóról kiadott szovjet-amerikai közös közlemény is rögzítette. Az amerikai fől rákényszerült a tárgyalások tárgyának és céljának szovjet elképzelés szerinti elfogadására. A genfi külügyminiszteri találkozó óta tapasztalt amerikai megnyilatkozások azonban nem adnak okot optimizmusra a tekintetben, hogy az USA becsületesen végrehajtja-e a januári genfi megállapodást. Szovjet részről ennek ellenére konstruktív tárgyalásokra fognak törekedni. Kornyijenko elvtárs kommentálta miért volt szükség egy tárgyalóküldöttségben belül három tárgyalócsoporthoz létrehozni. (Gyakorlati oka, hogy mindegyik kérdéscsoportnak vannak specifikus vonásai, amelyeket szakszerűen kell tanulmányozni.)

Kornyijenko elvtárs közölte, hogy szovjet részről az alábbi javaslatokat terjesztik elő Genfben:

1.) az űrfegyverekkel kapcsolatban:

- a csapásmérő űrfegyver-rendszerek teljes betiltása, a már létezők felszámolása. Bármely elven (hagyományos, nukleáris robbanóanyag; lézer, sugárnyaláb, részecske-fegyver) alapuló, a világűrben állomásoztatott, támadó űrfegyverre vonatkozik a javaslat.
- a légkörre és a földre irányuló, bármely elven alapuló űrfegyverek teljes betiltása;
- párhová telepíthető, bármely elven alapuló műholdromboló fegyverek teljes betiltása.

2.) a hadászati nukleáris fegyverek vonatkozásában:

- a megélvők radikális csökkentése;
- új fegyverrendszerek telepítésének betiltása, illetve maximális korlátozása.

Az e területen előrendő megállapodások feltétele az, hogy hogy lesz megállapodás űrfegyverek ügyében. Ugyanakkor meghatározott összefüggés áll fenn a középhatótávolságú nukleáris eszközökkel is (az USA Európában telepített középhatótávolságú rakétái elérik a Szovjetunió területét, az ugyanilyen szovjet rakéták hatáskörén kívül esik az USA).

3.) az európai középhatótávolságú nukleáris eszközökkel kapcsolatban:

- leállítani az új amerikai középhatótávolságú nukleáris rakéták nyugat-európai telepítését;

- ebben az esetben a szovjet válaszingtézkeedések is leállithatók lennének;
- ezt követően áttérni a középhatótávolságú nukleáris eszközök egyeztetett szintre való csökkentésére. Az angol és a francia rakéták beszámításához a Szovjetunió továbbra is ragaszkodik;
- a fentieken túlmenően a Szovjetunió kész megállapodni Európa teljes mentesítéséről a nukleáris fegyverektől, mind a középhatótávolságú, mind a taktikai nukleáris fegyverektől.

Változatlan az a szovjet álláspont, hogy nemcsak a rakétákról, hanem minden, nukleáris fegyver hordozására alkalmas eszköztől (igy a középhatósugarú repülőgépekről) is tárgyalni kell.

Figyelemre méltó pontosítást tett Kornyijenko elvtárs a témák tárgyalása és megoldása kölcsönös összefüggésének magyarázatakor. A komplexitáshoz ragaszkodni fognak, de nem abszolutizálják: ahol reális esély látszik a megoldásra, és az nincs szerves összefüggésben az új fegyverekkel - ilyen a középhatótávolságú nukleáris eszközök kérdése - ott lehetőség van külön megállapodásra is.

Kornyijenko elvtárs végezetül megjelölte azokat a kérdéseket, amelyekre a diplomáciai és propaganda-munkában szovjet résztől nagy súlyt helyeznek. Reményét fejezte ki, hogy a baráti országok hasonlóan járnak el.

A komplexitás elve, a tárgyalások három kérdés-körének kölcsönös összefüggése. Ehhez feltétlenül ragaszkodnak. Hangsúlyozni kell, hogy a szovjet fél nem taktikai okokból kapcsolja össze a kérdéseket: itt objektív, szerves összefüggésről van szó. Ez a realitás, más megoldási lehetőség nincs. Illuzió, hogy a világűr militarizálásának megakadályozása nélkül meg lehet állapodni a nukleáris fegyverkezési hajszá korlátozásában.

Az űrfegyverekkel kapcsolatos tudományos kutatás státusza. Le kell leplezni azt a logikailag abszurd amerikai tételt, hogy a kutatást nem tiltja a SALT-I. Hanis az az érvük is, hogy a tudományos kutatás nem ellenőrizhető, nem is érdemes betiltásáról megállapodni. A kutatás - különösen kísérleti, konstrukciós fázisában - ellenőrizhető, ebben a Szovjetunió is érdekelt.

Naivitás azt hinni, hogy a kutatást - amelyre már 26 milliárd dollárt biztosítottak - céltalanul, későbbi alkalmazás szándéka nélkül folytatják. Az amerikai vezetők - különösen Weinberger - nem hagynak kétséget afelől, hogy nem csupán a kutatás, hanem azok eredményeinek alkalmazása a céljuk.

Le kell leplezni a stratégiai védelmi kezdeményezés "erkölcsös, humánus, védelmi" jellegéről terjesztett amerikai hazugságokat. A megsemmisített fegyverek az egész világ megfertőzését eredményezik akár a kilövés után, akár a zenitén, akár a leszálló ágban találják el.

A Szovjetunió állítólagos leszerelési-fegyverzet-
korlátozási szerződés-szegéséről az amerikaiak a
"csillagháborús" terv bejelentése óta fokozottabban ter-
jesztik hazug állításaikat. Azt kívánják sugallni, hogy
a Szovjetunióval nehéz tárgyalni és nem érdemes meg-
állapodni, mert vállalt kötelezettségeit ugysem tartja be.
Mindezzel mérgezik az új tárgyalások légkörét.

Kornyijenko elvtárs befejezésül kilátásba helyezte,
hogy a továbbiakban is tájékoztatják a baráti országok
vezetését a genfi tárgyalások fejleményeiről.

A többi felszólaló - a román kivételével - támo-
gatta a szovjet tárgyalási pozíciót, köszönetét fejezte
ki a tájékoztatásért, hasznosnak értékelte a véleménycserét.

A magyar felszólaló üdvözölte a találkozó meg-
tartására tett szovjet kezdeményezést, időszerűnek és
hasznosnak értékelte a munkatalálkozót, támogatta a
szovjet tárgyalási pozíciót.

Duma román külügyminisztériumi államtitkár - akit
Pop román külügyminiszter-helyettes elkísért - szorgal-
mazta, hogy a jövőben is folytassuk a rendszeres konzul-
tációk gyakorlatát közös álláspont kialakítása érdekében
a genfi tárgyalásokkal és a többi leszerelési fórummal
kapcsolatban. "Ily módon elkerülhető lenne olyan, a múltban
megtörtént esetek ismétlődése, amikor nem került sor helyes
következtetések levonására és hibás taktika került elfo-
gadásra".

A román párt- és állami vezetés nevében közölte:
ragaszkodnak korábbi javaslatukhoz, hogy még a genfi
tárgyalások megkezdése előtt kerüljön sor találkozóra a

KB-titkárok és a külügyminiszterek, vagy miniszterelnökök szintjén. A mostani találkozót hasznosnak tartják, de az nem helyettesítheti az általuk javasolt felsőbb szintű találkozót.

A szovjet tárgyalási javaslatokról adott tájékoztatásra reagálva közölte, hogy szeretnék részletesebben megismerni azokat a konkrét javaslatokat és kezdeményezéseket, amelyeket a szovjet elvtársak előterjeszteni szándékoznak a tárgyalásokon. A szovjet elképzelések általános ismeretében is hasznos lenne néhány kiegészítés és pontosítás.

A kölcsönös összefüggést nem vitatva sürgette, hogy a Szovjetunió törekedjen megállapodásra az egyes kérdésekben, nem megvárva az egész kérdéskomplexum globális megoldását.

Megismételte korábbi javaslatukat a VSZ-en belüli konzultációs bizottság létrehozására, amelynek keretében a tagállamok kifejtették véleményüket és részt vennének a genfi tárgyalások tárgyát érintő javaslatok kidolgozásában.

Új javaslatként felvetette: a VSZ tagállamok jelöljék ki genfi különmegbízottaikat, akik állandó kapcsolatban lennének a szovjet küldöttséggel és folyamatosan tájékoztatást kapnának a tárgyalások állásáról.

Továbbra is szükségesnek tartják, hogy az európai államok megfelelő formában részt vegyenek a genfi szovjet-amerikai tárgyalásokon. Fenntartják a VSZ és a NATO tagállamainak találkozájára tett javaslatukat is.

Románi szükségesnek tartja a különböző nemzetközi szervezetek és tárgyalási fórumok leszerelési tevékenységének erősítését. Véleménye szerint a VSZ-tagállamoknak határozottabban, aktívabban kell tevékenykedni a Genfi Leszerelési Értekezleten, a stockholmi konferencián és a bécsi tárgyalásokon, több konkrét kezdeményezést kell tenniük. Ennek érdekében javasolják a VSZ-tagállamok között találkozók és konzultációk megrendezését a Genfben, Stockholmban és Bécsben tárgyalt kérdések megoldásának elősegítése céljából.

Román értékelés szerint a VSZ-tagállamoknak új irányvonalat kell kidolgozni a leszerelés területén.

Befejezésül hangsúlyozta: Románia mindent megtesz, hogy közreműködjön a genfi szovjet-amerikai tárgyalások sikeres megtartásában, a többi leszerelési tárgyalás aktivizálásában.

Kornyijenko elvtárs röviden reagált a román javaslatokra. Néhányat úgy minősített, hogy azok túlmennek a munkatalálkozó keretein, ezen a szinten nem lehet dönteni róluk. A javaslatok zöme már ismert, a többi tagállam már kifejtette kétségeit célszerűségüket illetően.

Budapest, 1985. március 8.

Loose Pius